

2

Obr. 2. Šumperk, stará radnice, před 1865, pohled od jihovýchodu. Zbořena v roce 1909. Reprofoto: soukromý archiv autora.

Obr. 3. Šumperk, nová radnice, 1920, pohled od jihovýchodu. Postavena na místě zbořené staré radniční budovy v letech 1910–1911. Reprofoto: soukromý archiv autora.

3

mi zahrnujícími vedle rieglovské hodnoty stárí i další obdobné dojmy a pocity, které „podobně jako krásy přrody mohou vyvolat v pozorovateli náladu povznášející se nad materiální starosti a snahy.“²³ Jejich syntézou, jako svého druhu nadstavba, vzniká nová univerzální estetická hodnota památek, která zaujímá v Dvořákově teorii památkové péče ústřední postavení.²⁴ Max Dvořák v této souvislosti v Katechismu uvádí: „Působení starých památek na fantazii a mysl [...] je vyvoláno konkrétním jevem, který se skládá ze spojení obecných uměleckých forem s lokálními osobními svěbytnostmi, s celým okolím a se vším, čím dějinný vývoj povýšil památku na charakteristický znak tohoto prostředí.“²⁵ Přesvědčením, že péči o památky je třeba založit na hodnotě, která je obecně a bezprostředně srozumitelná široké veřejnosti a duchovní prožitky z ní plynoucí jsou přístupné všem lidem, tak Dvořák navázal na svého učitele Aloise Riegla. Jde zároveň o jednu z nadčasových myšlenek Katechismu, které neztratily svoji aktuálnost ani v dnešní době a kniha tak pro nás i po sto letech od svého prvního vydání představuje cenný zdroj poznání a inspirace.

Jan UHLÍK

■ Poznámky

19 Viz Dvořák (pozn. 7), s. 40.

20 Ibidem, s. 28.

21 Ibidem, s. 47.

22 Ibidem, s. 41.

23 Ibidem, s. 27.

24 Srov. Ivo Hlobil, Alois Riegl a teorie moderní památkové péče, in: Alois Riegl, *Moderní památková péče*, eds. Ivo Hlobil – Ivan Kruiš, Praha 2003, s. 111.

25 Viz Dvořák (pozn. 7), s. 31.

Proběhl 5. ročník odborného semináře na téma Památky zahradního umění, jejich historie a současnost v zahradě vily Stiassni v Brně

V Metodickém centru moderní architektury v Brně, které sídlí v areálu prvorepublikové vily Stiassni, proběhl 5. ročník odborného semináře na téma *Památky zahradního umění, jejich historie a současnost*. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně, tentokrát ve spolupráci s Metodickým centrem zahradní kultury v Kroměříži (MC ZK v Kroměříži), uspořádal 14. července 2016 již popáté odborný seminář věnovaný různým tématům souvisejícím s historickými zahradami. S ohledem na aktuálnost problematiky byl letošní ročník věnován stavebněhistorickým průzkumům památek zahradního umění a možnostem hodnocení historické kompozice zahrad a parků.

V úvodu setkání pozdravila přítomné tehdejší ředitelka MC ZK v Kroměříži Lenka Křesadlová. Na ni navázal garant a organizátor setkání Roman Zámečník z brněnského pracoviště NPÚ, který se ohlédl za uplynulými ročníky semináře a věnoval se aktuálně probíhajícím nebo v nedávné historii skončeným obnovám památek zahradního umění na jižní Moravě. Jde zejména o obnovu zahrady zámku v Mikulově, která byla dokončena podle projektu Ivana Otruby v roce 2015, a dokončení celkové obnovy městského parku na Špilberku v Brně ve stejném roce. Park na Špilberku, který je součástí národní kulturní památky *Hrad a pevnost Špilberk v Brně*, byl od roku 1983 v několika etapách postupně obnovován podle projektů Ing. Evy Damcové. V úvodní prezentaci také zazněla zmínka o přípravě unikátní obnovy zahrad tvořících součást NKP hradu Pernštejna.

V hlavním programu vystoupil zahradní architekt a vysokoškolský pedagog Přemysl Krejčířík s příspěvkem zaměřeným na architektonicko-historický průzkum památky krajinářské architektury. Na něj navázal zahradní architekt Ing. Radek Pavlačka ze společnosti Zahrada Olomouc s prezentací, ve které pojednal o strategickém využití stavebněhistorických průzkumů v památkové péči. Oba přednášející jsou hlavními autory nově vydané metodiky stavebněhistorických průzkumů památek zahradního umění.¹ Markéta Šantrůčková z Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví se zaměřila také na představení nově vydané metodiky věnované stavebněhistorickým průzkumům, archeologickým průzkumům a hod-

■ Poznámky

1 Přemysl Krejčířík – Miloš Pejchal – Radek Pavlačka, *Architektonicko-historický průzkum památky krajinářské architektury*, Brno 2015.

1

Obr. 1. Brno, vila Stiassni, jihozápadní průčelí s obytnou květinovou terasou. Aktuální stav. Foto: Roman Zámečník, 2016.

nocení stavebních, technických a uměleckých objektů v historických zahradách.²

V odpoledním bloku vystoupil opět autor tohoto textu, aby se na příkladech Žižkových sadů v Hradci Králové a rozsáhlé vilové zahrady F. Schnöblinga ve Strančicích věnoval základním analýzám a interpretacím objektů zahradního umění z pohledu odborného pracovníka státní památkové péče. Lenka Křesadlová se poté zaměřila na tvorbu prostorových analýz ve vztahu k hodnocení historické a současné kompozice historických zahrad. Hlavní blok semináře uzavřel Petr Kuřeš z olomouckého pracoviště NPÚ ukázkou stavebněhistorického průzkumu zámecké zahrady ve Velkých Losinách.

V diskusní části semináře informovala ředitelka sdružení Asociace Entente Florale CZ Drahomíra Kolmanová o aktivitách sdružení a o putovní výstavě *Má vlast cestami proměn*. Seminář pomyslně uzavřel pozdrav pamětnice Marie Strakové, čestné předsedkyně spolku *Přátelé vily Stiassni*, přednesený předsedou spolku Zdeňkem Musilem. Ten informoval také o aktivitách a úspěších spolku ve prospěch prezentace vily i zahrady Stiassni.

Poté se již hosté odebrali do zahrady a vily Stiassni ke komentovaným prohlídkám.

Jednodenního semináře se zúčastnilo čtyřicet hostů nejenom z různých pracovišť NPÚ. Přítomni byli také zástupci výkonných orgánů státní památkové péče, muzeí, soukromých ateliérů a sdružení, ale i zástupci správ historických zahrad a studenti.

Roman ZÁMEČNÍK

■ Poznámky

2 Jan Pešta – Jiří Janál – Ondřej Malina et al., *Stavebně-historický a archeologický průzkum a hodnocení stavebních, technických a uměleckých objektů v památkách zahradního umění*, Praha 2015.

Zpráva z konference ERIH

Plzeň 21.–23. 10. 2015 na téma *How to attract new audiences? (Jak přilákat nové návštěvníky)*

ERIH – European Route of Industrial Heritage (Evropská stezka průmyslového dědictví) neboli turistická informační síť průmyslového dědictví v současné době zahrnuje přes 1 250 areálů ve 45 evropských zemích. Konference ERIH v říjnu 2015 se zaměřila na téma, jak k nim přilákat nové návštěvníky, a to vizuální a internetovou prezentací památek, propojením industriálních areálů s kulturním programem daného regionu a zprostředkováním historie lokality prostřednictvím osudů lidí, kteří byli s daným provozem spojeni.

Zájem dnešního návštěvníka je soustředěn na příběh, osobní zkušenost člověka, jeho *autentickou* výpověď. Tohoto trendu lze využít i při zprostředkování významů, historie a hodnoty industriálních objektů (památek). Je však nezbytné hovořit srozumitelným a soudobým jazykem. Jedním z takovýchto vyjadřovacích prostředků je kvalitní, byť instalovaná fotografie (Wolfgang Ebert, <http://www.erih.net/>) zaznamenávající aktivitu návštěvníků odehrávající se v areálu, dostupná na webových stránkách. Dalším klíčovým pojmem zprostředkování památek je *rozšířená realita*. V ideálním případě to znamená zapojit všechny smysly návštěvníka – videoprojekcemi prezentujícími historii či výrobní proces, možností na něco si v expozici sáhnout (Axel Huttinger, <http://www.big.uk.com/>), vnímáním zvukových kulís (nahrávek starých strojů atp.) (Torsten Nilsson, <http://www.norrkoping.se/kultur-fritid/kultur/konstmuseum/>), nebo ještě lépe příležitostí na chvíli se stát zpracováváním surovým železem a zažít proces výroby oceli na vlastní kůži (John Hamshire, <http://www.simt.co.uk/>). V neposlední řadě lze nové návštěvníky získat kvalitním kulturním programem (Peter Backes, <http://www.voelklinger-huette.org/>) – realizací zajímavých a návštěvnícky atraktivních výstav, koncertů, sympozií – nebo příznivce extrémních sportů adrenalinovými akcemi (Grzegorz Rudnicki, <http://www.kopalniasrebra.pl/EN/>) či připojením se k jiným úspěšným projektům, jako je oblíbená hra geocaching, atp.

Proces získávání nových návštěvníků může mít několik fází (John Hamshire). Pozornost veřejnosti lze získat okamžitou změnou, trvalou či stálou změnou anebo velkými projekty. Vždy je však doporučením vhodné navštívit co nejvíce industriálních areálů v Evropě, rozšířit si obzory, navázat spolupráci s dalšími subjekty a získat tak inspiraci pro vlastní projekt.

Veškeré prezentace, které na konferenci zazněly, budou dostupné na webových stránkách organizátora: www.erih.net.

Vladimíra LASOTOVÁ

Aristokracie ducha a vkusu

Lubomír SLAVÍČEK; Petr TOMÁŠEK (eds.). *Aristokracie ducha a vkusu. Zámecká obrazárna Salm-Reifferscheidtů v Rájci nad Svitavou*. Brno : Barrister&Principal, 2015. ISBN 978-80-7485-077-6.

Obrazová sbírka rájecké větve rodu Salm-Reifferscheidt bezpochyby náleží mezi nejvýznamnější šlechtické kolekce na Moravě. Početný soubor malířských děl, který vznikl více než dvousetletou objednatelskou a sběratelskou aktivitou členů rodu, dlouhodobě přitahuje pozornost historiků umění. Vedle dílčích katalogů vydaných Oldřichem J. Blažičkem v 50. letech a Lubomírem Slavíčkem na počátku 80. let 20. století můžeme zmínit například nedávné práce Petra Tomáška či Jitky Sedlářové věnované sběratelským aktivitám Salmů v 19. století.¹

Badatelský zájem o obrazárnu vyvrcholil v letošním roce vydáním monumentálního vědeckého katalogu, který je hlavním výstupem společného projektu Moravské galerie, Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a Národního památkového ústavu. Na stránkách rozsáhlé publikace je vůbec poprvé představen ucelený přehled salmovského obrazového fondu, a to včetně děl, která se dnes již v rájeckém zámku nenacházejí. Různorodost (tematická, časová i geografická) zkoumané malířské kolekce čítající přes čtyři sta položek kladla na autorský kolektiv značné nároky. Spolu práce tří zmíněných institucí však zaručila, že se projektu účastnily v čele s editory Lubomírem Slavíčkem a Petrem Tomáškem osobnosti, díky nimž rozhodně není katalog pouhým sumarizováním doposud publikovaných poznatků. Již první kapitola věnovaná dějinám

■ Poznámky

1 Oldřich J. Blažiček, *Zámecká obrazárna v Rájci nad Svitavou. Katalog*, Praha 1957; Lubomír Slavíček, *Státní zámek Rájec nad Svitavou. Katalog obrazárny*, Brno 1980. K salmovskému sběratelství v 19. století zejména Jitka Sedlářová, *Rakouská romantická malba devátého století. Ze sbírek hrabat Salmů na hradech a zámcích jižní Moravy*, Znojmo 1999; Petr Tomášek, *Malířství 19. století na zámku v Rájci nad Svitavou. Sběratelská činnost Salm-Reifferscheidtů v letech 1836–1890*, diplomová práce, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, Brno 2002; Týž, Podíl pražského kulturního prostředí na formování obrazové sbírky rájeckých Salm-Reifferscheidtů kolem poloviny 19. století, *Opuscula historiae artium* F 47, 2003, s. 45–59; Týž, „Bůh Vás ochraňuj před žijícími umělci!“ Výtvarné umění v korespondenci dvou vlnářských podnikatelů Huga Františka ze Salm-Reifferscheidtu a Maximiliana Specka von Sternburg, in: Andrea Březinová – Tomáš Zapletal (edd.), *Brno – moravský Manchester*, Brno 2014, s. 98–111.